

TION
adelijke
JN
ken).
de Rijk in
à 10.45;
en Koloniën
MP,
STERDAM.

andel,
am,
ad.,
Catalogi.

RMSER,

UYPER
en Geest.

heel; Deel II
fraaien stem-
verkrigbaar.

dschap.

Faaschmorgen,
en Nieuwjaar.
n vier fraaie
deelen inge-
zichzelf com-
ing, à f 1.20.

bbath.

en Sabbath
aid f 1.90.

Sabbath.
e studie,
2.10.

n Mirt.

den Helligen
nis en het
mdmaal.
band f 2.30.

lstudiën.

serie, deelen
0. Gebonden
erste Serie zijn

s Woords.
f 2.40.

r Kerken.

to lande aange-
rweest.

chen.

s net ingebon-

Eenigheid,
benevens het
de, uitgegeven
ENIER en B.
(duizend. Prijs
f 9.50; 50 ex.
elband f 9.90.
er voor hand-

Z.

n.

uden, Zilveren
LEENINGEN.
olongsatiekoers.

nding,

en schetsa-

4.50.

MSER.

ERDAM.

De Heraut

VAN DE

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad N°. 124).

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden.
Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertenties aan de ADMINISTRATIE van De Heraut, Amsterdam.
Insendingen die later dan Dinsdag vóór namiddag te 12 ure worden ontvangen kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Zondag 9 Juli 1893. N°. 811.

Abonnementsprijs: franco aan huis, per drie maanden f 1.30. Afzonderlijke nummers aan het Bureau 10 Cent.
Abonnementen worden aangenomen door alle Boekhandelaars, Postdirecteuren enz. en aan het Bureau te Amsterdam.
Advertentie: van 1 tot 6 regels 90 Cent; voor elk regel meer 16 Cent.
Aanvragen en vermelding van liefdegaven en Verslagen van Vereenigingen 10 Cent per regel.

„De ceders die Hij geplant heeft.”

De boom der Heeren worden verzorgd, de ceders van Libanon, die Hij geplant heeft.
Psalm 104:16.

Nog zijn er breede streken op onze aarde, waar niemand woont, en waar elk spoor van menschenlijke werkzaamheid nog geheel ontbreekt. Denk slechts aan Stanley, den Afrika-reiziger, wiens moedige tochten zoo zeer de aandacht trokken. Of toeg hij niet meer dan een maand lang met zijn karavaan door prachtige wouden, die zoo dicht ineens waren gegroeid, dat er schier geen zonnestraal in doordrong?

Hoe kwamen nu die eeuwenheugende wouden daar? Wie had ze daar geplant, die reusachtige stammen, die soms geen drie man met hun armen onspannen konden? Was in overoude tijden deze streek bewoond door heel een geslacht van boomkwekers, die er lust in hadden gehad, om dit onmetelijke woud, minstens viermaal zoo groot als ons gansche land, daar aan te leggen, er de stekken voor uit te poten, en de eikels of beukenoten aan den vetten bodem toe te vertrouwen?

Stellig niet.
Die onafzienbare en bijna ondoordringbare wouden, met al hun schat van kostbaar hout, zijn daar gegroeid en in stand gebleven, zonder het toedoen van een enigen mensch.

Wie zulk een woud binnentreedt, wordt daarom onwillekeurig overweldigd door een gevoel van stillen eerbied en ontzag.

Het is niet: „Dat heeft nu menschenlijke kunst gewrocht,” maar wel: „Hier was een meer dan menschenlijke macht, die zulk een reizenwoud eerst uitdacht, toen het besloot aan te leggen, daarna het deed uitschieten uit den bodem, en het voorts alle die eeuwen in stand hield.”

Zulk een woud nu kende ook Israël op de hellingen van den Libanon.

Een prachtig woud.

Een woud dat zich uren ver in de hoogte en in de breedte van den bergrug uitstrekte.

Men wou van vorstelijke ceders.
En als nu de vraag rees, hoe dit prachtige, vorstelijke cederenwoud daar op den Libanon gekomen was, dan antwoordde Israëls Psalmist, en dat juist was Israëls glorie: *Het is God Almachtig, die deze ceders geplant heeft.*

Zoo hoog stond Israël. Niet uit zichzelf, maar omdat diezelfde God, die op den Libanon het cederenwoud geplant had, in het Israëlietisch geloof tevens den vromen trek had ingeplant, om in de wonderen der schepping den naam van den Schepper te eeren.

Doch zoo is het in onze Westelijke landen, en met name in onze tijd, niet.

Want wel erkent ook nu nog een ieder, dat deze eeuwenoude, onmetelijke wouden niet geplant zijn door een enig mensch, en dat ze er evenmin vanzelf konden komen, maar op de vraag, hoe ze dan ontstonden en in stand bleven, antwoordt het kind der wereld: *Door de Natuur.*

De natuur werkt. De natuur is een macht om ons, in ons, en al onze macht te boven gaande. En letterlijk wordt van de natuur beleden, wat de apostel van Christus, van den God des hemels en der aarde belijdt: In haar, in die natuur, leven we, bewegen we ons en zijn we.

Zelfs klimt die verheerlijking van de natuur nog bij den dag.

En dit kan ook niet anders; want hoe veel men vroeger ook reeds van de schepping en de in haar werkende kracht waande te weten, toch was dit alles nog slechts kinderspel vergeleken met de krachten der schepping, die nu allengs openbaar zijn geworden.

Als de Psalmist in onze eeuw geleefd had, hoe zou hij in nog veel dieper ontzag voor de majesteit des Heeren HEEREN hebben uitgeroepen: „Hoe groot zijn, Heere, uwe werken!” en in nog veel inniger aanbidding voor zijn Schepper zijn neergeknield.

Maar, en dit is de zelfvernedering onzer eeuw, van die schepping met haar wonderen wordt thans niet meer aan onzen Vader die in de hemelen is, maar aan de *Natuur* de ere gegeven.

Die natuur is de Diana der Elezieren geworden, waarvan een ieder roept dat ze groot is.

Die natuur wordt als de voortbrengende en in stand houdende macht aangebeden.

Het is niet meer *Jehova*, maar de *Natuur* die dit alles heeft gewrocht.

Die booze taal en dese schuldige afgoederij, die onzen God de ere van zijn werk ontroof, werkt ook op de kinderen Gods in tweedelei opzicht verkeerd.

Voor eerst in zooverre onbedachtzaamheid zoo licht verlokt, om in deze taal mee te gaan spreken, en gedurig van de natuur te reppen, als er alleen sprake mocht zijn van de almogende en alomtegenwoordige kracht Gods.

Reeds in de dagen der Reformatie sloop dit kwaad in.

Reeds toes was uit de heidensche wijsbegeerte in sommige kringen die verheerlijking der natuur in zwang, en zoo weinig doorzag men toen nog het gevaar, dat hierin dreigde, dat een der Hervormers zelf verklaarde: „Ge kunt, mits in vromen zin, de natuur God noemen. *Naturam pie Deum dicere posses.*”

Let wel *pie*, d. w. z. mits in vromen zin. Maar juist dat *pie* liet men later weg, en heeft sinds in geschrift na geschrift zich op dit min bedachtzame woord beroepen, om de zonen der Reformatie mee af te trekken naar de natuuraanbidding.

En zoo hoort ge ook nu nog, ook in anders vrome gezinnen, gewagen van die werkzaamheid der natuur, alsof die natuur een zelfwerkende kracht ware.

Zoo bij ziekte en ongeseldheid heet het gedurig: Dat de medicijn niet helpt, als de natuur niet meewerkt; dat iemand *natuur* niet krachtig genoeg meer is; of dat de natuur zich zelf wel zal redden.

Doch nog een tweede kwaad vloeit hieruit voort.

Doordien de vele ontdekkingen van nieuwe, dusver onverborgen krachten Gods in de schepping, ons altoos als *natuurkrachten*, gehoorzame aan *natuurwetten*, worden aangedien, en de mannen der natuurwetenschappen zich aanmatigen, om steeds laatdunkender op de Heilige Schrift en de geestelijke realiteiten neer te zien, heeft zich bij de kinderen Gods zekere tegenzin, zekere wrevel, zekere achterdocht en kwaad vermoeden tegen de natuurwetenschap ontwikkeld.

Hier ligt niets vreemds in. Veeleer is het gansch natuurlijk. Maar het gevolg is dan toch, dat aan den Heere onzen God zijn eere onthouden wordt; en onthouden wordt door zijn eigen volk.

Het spreekt toch vanzelf, dat de mannen der natuurwetenschap geen enkele kracht ontdekken kunnen, tenzij God Almachtig die kracht in het leven riep en haar van oogenblik tot oogenblik in stand hield; en ook, dat ze niet één dier krachten zouden ontdekken hebben, indien naar Gods bestel het oogenblik voor de ontdekking niet gekomen ware.

Het ware dus betamelijk, dat elke nieuwe ontdekking op het gebied der natuurwetenschappen ons in de ooren kloek als een motief te meer, om onzen God groot te maken, en onse bewondering voor zijn majesteit gestadig te doen klimmen.

Eigenlijk moesten de mannen der natuurwetenschap dit zelf aan hun eigen ziel gevoelen. Maar ook al zijn de meesten hunner hier te geestelijk stomp voor, de kinderen Gods moesten het dan toch in hun geestelijk besef onthouden, en de lof des Heeren moest al grooter worden.

Maar helaas, doordien nu al deze ontdekkingen als kracht der natuur worden aangenomen, wendt Gods volk er zich soms in toorne van af.

Soms is het, of het liever al deze ontdekkingen niet gezien had. Alsof het liever gewild had, dat het gebleven ware bij de krachten, die in de dagen van den Psalmist reeds verheerlijkt werden.

Door gebrek aan diep en veerkrachtig geloof, wordt men bang voor al deze ontdekkingen, in plaats van er zich over te verheugen, dat steeds nieuwe krachten en heerlijkheden van den God des hemels en der aarde openbaar worden.

Dit kwaad nu is daardoor bevorderd, dat men in vrome kringen te uitallend in het *genadewerk* is gaan leven, en zich te weinig om de majesteit des Heeren in het werk zijner schepping bekommerd heeft. Dat deed het oude Bondsvolk niet.

Drager van de genade Gods, bezong het in roerende en aangrijpende zangen de wonderen Gods in de rechtvaardigmaking van den zondaar, en in de vergeving der zonde, en in de leiding met zijn volk. Denk slechts aan Psalm 25, 32, 51, 103 en zoovele andere.

Maar om het werk der genade vergat het daarom de majesteit des Heeren in de natuur niet.

In Psalm 19 worden beide zelfs in één

zelfden sang verheerlijkt. En in wat tal van zangen niet evenzeer.

En daarom is het eenle in onze levensopvatting, een lout in onze predikatie, een lout in onze geestelijke overdenkingen, indien we in den Christus, die zijn volk van zonde veilig maakt, niet tevens eeren „het Woord, dat van den beginne was, en zonder hetwelk geen ding bestaat, dat gemaakt is.”

Wat we daarom noodig hebben, is niet, dat we ons afsluiten van de nieuwe ontdekkingen der natuurwetenschappen, maar dat we ophouden ons op te sluiten in den kring van de Herschepping, alsof er ooit herschepping zijn kan, zonder een Schepping die voorafgaat.

„Dat de hemelen Gods eer vertellen, en het uitspansel zijner handen werk,” moet de heilige leuze zijn, waaronder we Gode weer zijn eere toebrengen ook voor de werken zijner handen, die ons thans eerst openbaar worden.

En ook daarin staan de Psalmen zoo verre boven de Gezangen, waarmee zoo menige kerk de Psalmen verdrongen heeft, dat de Gezangen de majesteit des Heeren in de schepping bijna geheel verwaarlozen, en dat ze alleen in de Psalmen die schoone, geestelijke harmonie vindt, die het rijk der genade met het rijk der natuur op het innigst saamvoegt, om in beide groot te maken den Naam onzes Gods, die in genade en natuur zich als onze Vader in de hemelen aan ons openbaren wil.

KUYPER.

Verliende Jaarvergadering van de Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag.

gehouden te ARNHEM op 28 en 29 Juni 1893.

(Vervolg.)

Na de keurige en bezielende rede van den voorzitter, die door de aanwezigen met onverdeelde aandacht werd aangehoord en het gebied, werd overgegaan tot het voorlezen van de presentielijst, het onderzoek van de geloofsbrieven der afgevaardigden van corporaties, en het vaststellen der notulen der vorige vergadering, welke werkzaamheden vlug van de hand gingen.

Punt 4 van het agendium gaf aanleiding tot een zeer opgewekte discussie vol vroolijken humor en guile scherts.

Prof. RUTGERS maakte eenige opmerkingen in verband met hetgeen staat op blz. 71 van het jaarverslag, waar H.H. Directeuren mededeelen:

„Wat de hulpmiddelen, die ons ten dienste staan betreffen, daarvoor hebben wij weinig te roemen. Het gebouw, waarin zich de collegelokalen bevinden, is tevens het hospitiuim voor de studenten en de bibliotheek. Vooral deze laatste heeft grotere ruimte noodig, ten einde de boeken ook te kunnen bergen, dat zij gemakkelijk te vinden zijn. Maar ook de collegelokalen worden te klein.”

Het is geen gewoonte, zegt spreker, dat, wanneer Directeuren van een inrichting van onderwijs of een school, van welken aard ook, over eenige verbetering spreken, er een klein woord van oppositie komt van hen, die het onderwijs geven. Immers spreekwoordelijk is het, dat Professoren altijd klagen. Hier is evenwel het omgekeerde het geval. Oordeelen Directeuren, dat er wat meer moet geschieden, zijne overtuiging is, dat het zoo nog wel eenige tijd kan blijven. Dit geldt vooral de bibliotheek; voor grotere uitbreiding is hij bereed. De rijksbibliotheken hebben eenen noodig gehad en tonnen goudt zijn daarvoor noodig geweest. En gesteld, dat H.H. Directeuren een flinke gave daarvoor kregen, hij zou zeggen, neem ze niet aan, want dat zijn dure cadeaus. Hoe grootere een bibliotheek, des te meer geld is er voor noodig tot haar onderhoud; een bibliotheek verslindt schatten per jaar. Spreker raadt aan voorloopig tevreden te zijn, met de boeken, die wij hebben.

Wat de collegelokalen betreft, is er a. i. wel eenige grond voor de klacht van H.H. Directeuren. Laat hen echter niet over het hoofd zien, dat de Vrije Universiteit in dit opzicht bevoorrecht is boven andere Universiteiten. Daar laten bestuurders zich niet met de collegelokalen in, maar moeten de Professoren er zelf voor zorgen. Wij hebben dus niet te klagen, maar veeleer te roemen in de goede zorg van H.H. Directeuren.

En dat er soms een lokaal te klein is, dit geldt slechts één enkel college, waar behalve studenten ook anderen, hoorderessen, worden toegelaten. Spreker zal daar nu niet tegen komen, maar adviseert om daarom toch de lokalen niet te vergrooten; laat er dan desnoods een lokaal voor worden gehuurd.

Prof. KUYPER: Hier gekomen met vriende-

lijke gedachten en vrede in zijn hart, had hij niet kunnen denken, dat zijn collega Rutgers hier een twistappel in de vergadering zou werpen. Hij acht zich persoonlijk in het debat gemengd. Hij verhaalt het feit, dat een kring van zusters met toestemming van den Rector der Universiteit één zijner colleges bezoekt. Prof. Rutgers nu, zegt spreker, schijnt ietwat jaloersch te zijn, omdat hij zulk een voorrecht niet heeft. Hij verklaart bovendien, dat de aanvankelijke oppositie van Prof. R. tegen het vergrooten der collegelokalen voortkomt uit een corporale indifferentie, waarvan hij hem een te geringe sympathie voor gezette menschen het gevolg zou zijn. Vervolgens wijst spreker er op, dat Calvinisten geen Spiritualisten zijn, die slecht voor den geest zorgen. De ware Calvinist draagt ook zorg voor de gezondheid van zijn lichaam. Het goede woord dankt zijn effect niet alleen aan den geest, maar ook aan den corporelen toestand, die een bezielende voordracht mogelijk maakt. Elk chemisch onderzoek nu naar den toestand der atmosfeer in de lokalen tijdens de colleges ingesteld, zou ten allen tijde een onbevredigend resultaat opleveren. Daarom brengt spreker aan H.H. Directeuren zijn hartelijken dank, dat zij de kwestie van betere lokalen aan de orde gesteld hebben. Sterk verklaart hij zich tegen het huren van lokalen; beter is het er naar uit te zien, dat wij een behoorlijk Academie-gebouw krijgen. In zake de bibliotheek wenscht hij het woord te laten aan den bibliothecaris Prof. de Hartog.

De President-Directeur, de heer W. Hovv, verzoekt de vergadering niet te veel waarde te hechten aan de woorden van Prof. Rutgers. Deze gaat slechts H.H. Directeuren aan; hij volhardt bij het verslag en hoopt daarvan in de *Heraut* nog dikwijls blijk van te geven. Een Hollander gaat langzaam maar zeker, thans moet er over gesproken, tegen dat het dan hoog noodig is zijn wij gereed, en daarom stelt spreker voor zich te houden aan de woorden van het verslag.

Prof. de HARTOG zegt het droeve voorrecht te hebben bibliothecaris te zijn van de bibliotheek van de Vrije Universiteit; een droef voorrecht, omdat hij telkens opmerkt, hoezeer elementaire bestanddelen ontbreken. Te vergees worden standaardwerken door Professoren en studenten begeerd, hetgeen steeds teleurstelling bereikt. Vooris is er te weinig ruimte voor de boeken. Toch is hij, Prof. Rutgers, dankbaar, dat deze de zaak ter sprake heeft gebracht, omdat naar zijn meening nu velen weten, dat zij door toezending van boeken de bibliotheek kunnen helpen.

Prof. de SAVORNIN LOHMAN, het woord verkrigende, zal niet treden in een beoordeeling der persoon van zijn ambtgenoot Rutgers, maar merkt hem op, dat het toch niet aangaat 17de eeuwse toestanden op onze tegenwoordige eeuw te brengen. Het huren van collegelokalen keurt hij af. Wat de tegenwoordige lokalen aangaat, wijst hij op de minder gunstige conditie der juristen, die het met een ongeriefelijk lokaal met één raam moeten stellen, hetwelk in de collegelocalen nog gesloten moet blijven, terwijl de theologen en literatoren ieder van een zaal met meer ramen profiteren. En wat nu de bibliotheek betreft, spreker wenschte wel, dat er iemand was, die 2 à 3 ton beschikbare stelde; het is een voortdurend gemis, ook voor juristen geen boeken te vinden, die zij kunnen raadplegen. Ten slotte herinnert spreker, naar Prof. Rutgers op de groote kosten wijst, aan de medische faculteit, die nog wel veel meer kosten zal en waarvoor toch reeds aldoor gelden worden ingezameld.

Prof. FABRIS is van meening, dat zijn waarde ambtgenoot Rutgers alleszins tevreden zal zijn met den oogst, dien hij heeft; niets toch is hem aangenaam dan tegengesproken te worden. Wat de zaak zelve aangaat maakt hij drie opmerkingen.

1. herinnert hij aan Leiden, waar het college van Prof. Goudsmit gehouden werd in een benaauwd, laag lokaal van een oud gebouw op een ongunstig gelegen plaats, en toch kan hij niet zeggen, dat hij tot dusverre daarvan voor zijne gezondheid nadeelige gevolgen heeft ondervonden.

2. ligt er z. i. iets Gereformeeds in de gedachte, dat het onderwijs van dien aard moet zijn, dat een hoogleraar vergeet in welk lokaal en in welke atmosfeer hij spreekt.

De wetenschap, dat hij worstelen moet met een benaauwde ruimte, is veeleer voor hem een heilige prikkel om met te meer gloed en bezieling te spreken.

3. Prof. KUYPER, zegt spreker klaagt over de lokalen, welnu, als H.H. Directeuren willen gaan verbouwen, zou hij wenschen, dat dan niet enkel advies werd gevraagd aan Prof. Kuyper, wiens advies omtrent de inrichting ten vorige male mede uitloeiend is gevolgd.

Prof. RUTGERS, thans aan het woord komende om de sprekers te beantwoorden begint, met te wijzen op de verlegenheid, waarin hij bijna verkeert na de woorden van den President-Directeur. Hij is beschuldigd, maar zal de onjuistheid der beschuldigingen zonneklaar in het licht stellen, en daarom een enkel punt bespreken.

Wat de jaloerschheid aangaat, merkt hij op, dat hij uit eigen huis zelfs contingent aan de dames levert. Juist heeft hij dit punt ter sprake gebracht om het tegendeel te toonen. Op het agendium immers stonden slechts enkele Professoren. De anderen zouden nu zwijgen, dacht hij, en dat moest niet; en met name Prof. Kuyper

wilde hij aan het spreken krijgen, ook al kwam hij zelf dan in de schaduw te staan. Dit nu kon het best, door de atmosfeer der collegelocalen ter sprake te brengen, want bij zijn betreden is juist dat de kwetsbare Achilleshiel. En inderdaad is Achilles nu ook dadelijk uit zijne tent gekomen en de gansche vergadering heeft hem zijn wapenen goed zien hanteeren.

Wat verder het huren betreft, spreker's bedoeling was alleen om voor dat één college een ander lokaal te krijgen en met betrekking tot de ongezonde lucht bevindt hij toch een zonderling contrast tusschen het klagen daarover van Prof. Kuyper, en diens welvarendheid.

Ten opzichte van de bibliotheek legt hij zich neer bij de opmerking dat H.H. Directeuren op de toekomst letten. Met Prof. Lohman is hij het eens, dat een bibliotheek veel waard is, maar ze kost ook veel. Aan de staats- en staatsbibliotheken kunnen we niet eens altoos terecht en dat zou dan bij ons beter moeten worden, neen dat is alleen het geval in Londen en Parijs. De stadsbibliotheek kost jaarlijks 20,000 gulden en is dan nog van zoo weinig waarde dat de meeste boeken er niet te vinden zijn. Evenwel zegt spreker, indien het het plan is om alles eerst na langen tijd te hebben, dan heb ik er vrede mee.

Niemand meer het woord verlangende, constateert de voorzitter, dat de zaak der verzorging van onze Vrije Universiteit aan goede handen is toevertrouwd; immers H.H. Directeuren waarachtigen reeds jaren, voordat de dringende noodzakelijkheid opkomt.

Met dankzegging aan H.H. Directeuren en vooral aan den Secretaris, den heer S. baron van Heemstra, werd daarop het jaarverslag voor kennisgeving aangenomen.

Met opzicht tot punt 5 van het agendium was door de commissie schriftelijk rapport ingezonden, hetwelk inhield dat alle boeken en fondsen in orde waren bevonden en de commissie voorstelde de rekening goed te keuren.

Prof. RUTGERS, verwijzende naar het batig saldo van f 568.85 op blz. 59 merkt op, dat het zoo een voordeelige zaak schijnt een Hospitiuim te hebben, terwijl toch de Regent altoos klaagt. Hij meent evenwel, dat onder de f 9,438.91 ontvangsten ook begrepen zijn de bijdragen van H.H. Directeuren uit de kas vermeld op blz. 61, zoodat feitelijk het Hospitiuim heel wat te kort komt; waarop hij vraagt of dit juist gezien is.

De President-Directeur, de heer W. Hovv, constateert de goede opmerkingen van Prof. Rutgers in deze zaak en zegt ook, dat er een eigenlijc deficit is van f 2200.

Prof. de HARTOG: Over den staat van het Hospitiuim moet zoowel in- als uitwendig geremd in de gunst en zegen van onzen God. Dat er echter een batig saldo op het Hospitiuim-huishouden is, is een heel andere zaak dan waarover ik klaag. Hospitiuim en studiefonds zijn twee verschillende posten. Voor ieder der studenten wordt gerekend f 400, hetzij zij zelf het betalen, hetzij men hun hierin tegemoet komt. Hiertoe moet nu het studiefonds toe bijdragen, ook al prospereert het Hospitiuim in huishouding. Daarom vraag ik altijd, hoewel er in de laatste maanden zeer weinig inkomt. Ook bij deze gelegenheid dring ik er op aan het studiefonds niet te vergeten en vraag ik, of er met toestemming van den President ook in deze vergadering een collecte voor dit fonds mag worden gehouden.

De Voorzitter, er op wijzende, dat ieder vischt op zijn geij, geeft gaarne gelegenheid Prof. de Hartog hiermee te verblijden. Hij sluit de discussie met dankzegging aan den heer Seefat voor de administratie en het beheer der financiële aangelegenheden.

Punt 6 aan de orde komende, werden, gelijk wij reeds de vorige maal mededeelden, herkozen tot bestuurslid de heer G. H. A. T. van der Hoop met 61 en tot plaatsvervangend bestuurslid de heer H. Seret met 62 stemmen.

Tot leden der commissie tot onderzoek van de rekening over 1893 werden benoemd de H.H. J. Kaspers, C. J. de Bordes en M. Ottevanger, terwijl als plaatsvervangende leden werden aangeworven de H.H. J. A. Wormser en J. M. Honig.

Alsnu kwam punt 7 van het agendium, waarbij Prof. RUTGERS de vraag zou inleiden:

Licht op den weg der Vrije Universiteit, om, in aansluiting aan de onlangs in Angeland opgekomen beweging, aan het academisch onderwijs zoodanige uitbreiding te geven, dat ook ongetuirden er rechtstreeks aan kunnen deelnemen?

Prof. RUTGERS begint met een kleine tegenspraak. Hij merkt op, dat hij niet op zich heeft genomen dit punt in te leiden, omdat hem voor een referaat over dit onderwerp de noodige tijd ontbrak. Slechts verklaarde hij zich bereid om, wanneer het punt aan de orde was gesteld, aanstonds aan de behandeling deel te nemen. Geen referaat, maar een enkele opmerking en een enkele gedachte zijn dus van hem te verwachten.

De gestelde vraag beantwoordt hij bealst ontkennend, omdat zoodanige uitbreiding van het academisch onderwijs onmogelijk is en „impossible nul est tenn. Daarom kan het niet liggen op den weg der Vrije Universiteit en zelfs niet van eenige universiteit in het algemeen.

Wat is immers academisch onderwijs, en waardoor onderscheidt zich dat? want daarop komt het aan. Hangt, of iets academisch onderwijs is, er van af, of het gegeven wordt in een lokaal, dat aan de universiteit behoort en